

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 320/2023-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou C&T Advokáti s. r. o., Fedinova 3b, Bratislava, IČO 51 284 961, proti postupu Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 63/2015 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 63/2015 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľka zároveň navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým by prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, priznal jej finančné zadosťučinenie v sume 10 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podala 24. februára 2015 na okresnom súde žalobu o náhradu škody, bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia na základe opakovaných zdravotných komplikácií po absolvovaní série stomatologických zákrokov žalovanou stranou. Okresný súd vo veci pojednával 10. marca 2016 a 19. apríla 2016. Pojednávanie 12. mája 2016 bolo po vykonaní dokazovania odročené na neurčito s cieľom pribratia ďalšieho

súdom ustanoveného znalca. Sťažovateľka podala okresnému súdu viaceré urgencie, aby sa v jej veci pokračovalo. Okresný súd uznesením zo 17. januára 2019 uložil stranám sporu povinnosť zložiť preddavok na trovy dokazovania. Dňa 18. júla 2019 podala sťažovateľka predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v napadnutom konaní. Okresný súd 6. mája 2020 nariadil pojednávanie na 22. október 2020.

3. Vecou sťažovateľky sa zaoberal aj ústavný súd, ktorý nálezom č. k. III. ÚS 140/2020 zo 7. júla 2020 (ďalej len „skorší nález“) rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (a jemu zodpovedajúce právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), a prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietahov. Súčasne sťažovateľke priznal finančné zadostučinenie v sume 1 200 eur. Skorší nález nadobudol právoplatnosť 3. augusta 2020.

II. Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka podanou ústavnou sťažnosťou opakovane napáda postup okresného súdu, ktorý aj po vydaní skoršieho nálezu nekoná v napadnutom konaní bez prietahov. Podľa sťažovateľky sa pojednávanie v jej veci uskutočnilo 10. júna 2021. Ďalší termín pojednávania nariadený na 7. apríl 2022 bol okresným súdom zrušený z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania znaleckým ústavom, pretože „*sa v rámci konania nepodarilo odstrániť nezrovnalosti medzi znalcami*“. Od zrušenia termínu pojednávania bol okresný súd „*pasívny viac ako jeden rok*“, preto sťažovateľka predsedovi okresného súdu 21. marca 2023 podala ďalšiu sťažnosť na prietahy v napadnutom konaní. V prípise z 20. apríla 2023 predseda okresného súdu konštatoval opodstatnenosť sťažnosti, za vzniknuté prietahy v napadnutom konaní sa ospravedlnil a oznámil, že v danej veci nariadil dohľad nad plynulosťou konania až do právoplatného skončenia súdneho sporu.

5. Podľa sťažovateľky právne posúdenie veci nie je komplikované. Ide však o skutkovú zložitosť veci, ktorá si vyžaduje znalecké dokazovanie. Sťažovateľka už k samotnej žalobe priložila súkromný znalecký posudok, ktorý „*skonštatoval pochybenie žalovaných*“. Okresný súd však namiesto pribatia znaleckého ústavu ako vyššej znaleckej autority pribral od konania iba ďalšieho znalca, ktorý nedokázal odstrániť nezrovnalosti v skutkových zisteniach. Tieto nezrovnalosti neboli odstránené ani výsluchom oboch znalcov, ktorí na svojich tvrdeniach zotrvali. Okresný súd 21. apríla 2023 vydal uznesenie, ktorým nariadil znalecké dokazovanie. Ako zbytočný prietah sťažovateľka označila aj to, že okresný súd určil neprimeranú 13-mesačnú lehotu na vyhotovenie znaleckého posudku. Podľa sťažovateľky vzhľadom na zložitosť vypracovania znaleckého posudku by takto priznaná lehota bola odôvodnená, avšak v posudzovanom „*prípade sú prietahy v konaní prítomné od samého začiatku a z tohto dôvodu*“ sa sťažovateľka bezvýsledne domáha svojich práv už viac ako osem rokov. Predĺženie konania o 13 mesiacov kvôli ďalšiemu znaleckému posudku po viac ako ročnej nečinnosti okresného súdu je neúnosné vzhľadom na celkovú dĺžku napadnutého konania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom preskúmal, či ústavná sťažnosť sťažovateľky obsahuje zákonom ustanovené náležitosti a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

7. Predmetom preskúmania v konaní o ústavnej sťažnosti je opakované tvrdenie sťažovateľky o porušení jej označených práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Vychádzajúc z petitu tejto ústavnej sťažnosti sťažovateľky, ktorým je ústavný súd viazaný, sťažovateľka namieta postup okresného súdu v napadnutom konaní v podstate od začatia konania, pričom v odôvodnení ústavnej sťažnosti predostiera problém spojený aj s prieťahmi v období po právoplatnosti skoršieho nálezu.

8. Podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania je neprípustný, ak ide o vec, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené.

9. Prekážka už rozhodnutej veci (*res iudicata*) bráni, aby sa ústavný súd opakovane zaoberal a rozhodoval o totožných návrhoch doručených ústavnému súdu. Totožnosť veci je daná pri zhode predmetu konania, skutkových okolností, z ktorých sa uplatnené právo vyvodzuje, a identitou účastníkov konania. O takú prekážku by nešlo, ak chýba čo len jeden z uvedených znakov totožnosti veci (napr. II. ÚS 4/2020, IV. ÚS 134/2020). Súčasťou rozhodovacej praxe ústavného súdu je, že ako neprípustné odmieta opakované ústavné sťažnosti na zbytočné prieťahy v prípade, ak sa v nich namieta obdobie predchádzajúce právoplatnosti nálezov ústavného súdu, ktorými vyslovil porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (napr. II. ÚS 589/2016, IV. ÚS 358/2020).

10. Keďže ústavný súd už rozhodol o predchádzajúcej ústavnej sťažnosti sťažovateľky vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa dohovoru v napadnutom konaní okresného súdu, je táto ústavná sťažnosť v časti, ktorá sa týka obdobia posudzovaného v skoršom náleze, teda od začatia konania do právoplatnosti skoršieho nálezu (3. augusta 2020, pozn.), neprípustná. Ústavný súd ju preto v uvedenej časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

11. V súvislosti s posudzovaním postupu okresného súdu v zostávajúcej časti ústavnej sťažnosti ústavný súd konštatuje, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právom na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadnejších rozdielov (napr. II. ÚS 55/98, IV. ÚS 105/07, I. ÚS 280/08,

II. ÚS 186/2010), a preto aj vzhľadom na fakt, že ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti rešpektuje a vychádza z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno namietané porušenie označených práv sťažovateľky posudzovať v rámci predbežného prerokovania sťažnosti spoločne (IV. ÚS 90/2010, I. ÚS 190/2019, II. ÚS 27/2020).

12. Pre posúdenie ústavnej sťažnosti je rozhodujúci vývoj napadnutého konania po právoplatnosti skoršieho nálezú ústavného súdu, teda po 3. auguste 2020. Zo spisu okresného súdu, ktorý si ústavný súd zapožičal, vyplýva, že okresný súd 14. októbra 2020 zrušil pojednávanie nariadené na 22. október 2020, a to z dôvodu návrhu sťažovateľky (doručeného 8. júla 2020, pozn.) na doplnenie dokazovania lekársnym nálezom a 3D CT z Univerzitnej nemocnice L. Pasteura, Košice (ďalej len „nemocnica“), doplnenie dokazovania súdom ustanoveným znalcom a výsluchom oboch znalcov. Súčasne požiadal nemocnicu o súčinnosť a predloženie predmetného lekárskeho nálezú a 3D CT. Okresný súd 22. októbra 2020 doručoval predvolanie na pojednávanie na 10. jún 2021 pre strany sporu a znalcov s tým, že na pojednávaní pristúpi aj k výsluchu oboch znalcov.

Dňa 29. októbra 2020 nemocnica zaslala požadovaný lekársky nález aj s oznámením, že sťažovateľke nebolo vykonané CT vyšetrenie. Nemocnicou doručené doklady zaslal okresný súd 2. novembra 2020 stranám sporu s výzvou, aby predložili prípadne otázky pre znalcov. Dňa 6. novembra 2020 sťažovateľka požiadala okresný súd, aby vyžiadal od nemocnice vyšetrenie OPG 2D a 3D. Na základe výzvy okresného súdu nemocnica listom z 2. decembra 2020 oznámila, že sťažovateľke neboli zhotovené žiadne RTG vyšetrenia ani OPG 2D a 3D. Dňa 10. júna 2021 sa vykonalo pojednávanie, na ktorom bol vypočutý najprv súdom ustanovený znalec a následne znalec, ktorý vypracoval súkromný znalecký posudok. Ten oznámil, že v termíne do 24. júna 2021 predloží obrazovú dokumentáciu (predložená až na základe viacnásobnej urgencie okresného súdu 30. septembra 2021, pozn.). Okresný súd odročil pojednávanie na 9. november 2021.

Dňa 26. októbra 2021 sťažovateľka požiadala o zaslanie obrazovej dokumentácie aj súdom ustanovenému znalcovi s cieľom doplnenia znaleckého posudku a odročenie pojednávania na termín v priebehu druhého štvrtého 2022. Okresný súd vyzval súdom ustanoveného znalca na doplnenie znaleckého posudku a 9. novembra 2021 nariadil pojednávanie na termín 7. apríla 2022.

Dňa 11. novembra 2021 doručila žalovaná strana vyjadrenie k obrazovej dokumentácii znalca, ktorý vypracoval súkromný znalecký posudok, ktoré bolo následne zaslané sťažovateľke. Súdom ustanovený znalec predložil 13. januára 2022 doplnenie znaleckého posudku, ktorý bol následne doručený stranám sporu.

Sťažovateľka doručila 22. februára 2022 vyjadrenie k znaleckému posudku a súčasne návrh na doplnenie dokazovania, a to pribratie znaleckého ústavu z dôvodu, že závery oboch súdnych znalcov sú v zrejmom rozpore.

13. Okresný súd 23. februára 2022 stranám sporu oznámil, že pojednávanie nariadené na 7. apríl 2022 ruší z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania znaleckým ústavom, a súčasne strany sporu vyzval na predloženie prípadných otázok pre znalecký ústav. Sťažovateľka na výzvu reagovala 11. apríla 2022. Dňa 6. mája 2022 okresný súd telefonicky zisťoval od znaleckého ústavu

potrebné skutočnosti. Znalecký ústav 17. mája 2022 oznámil predpokladanú výšku znalečného a dobu potrebnú na vyhotovenie znaleckého posudku, ktorá mala byť v rozpätí 8 až 10 mesiacov. Dňa 17. januára 2023 došlo k zmene zákonného sudcu. Okresný súd vydal 21. apríla 2023 uznesenie o výške preddavku na trovy dokazovania. Sťažovateľka toto uznesenie 15. mája 2023 napadla sťažnosťou, namietajúc neprimeranú lehotu (13 mesiacov) na vyhotovenie znaleckého posudku, a navrhla, aby túto lehotu okresný súd zmenil na 6 mesiacov.

14. Ústavný súd posúdil postup okresného súdu v období po právoplatnosti skoršieho nálezu v celej jeho šírke a zaoberal sa jednotlivými zložkami práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Po právnej stránke ide o konanie, ktoré spadá pod štandardnú agendu súdov prvej inštancie. Ústavný súd v skoršom náleze konštatoval, že po skutkovej stránke je konanie zaťažené vyššou mierou náročnosti na posúdenie oprávnenosti nárokov uplatnených sťažovateľkou a že „otázka znaleckého skúmania je v predmetnej veci kľúčová.“. Po preštudovaní súdneho spisu, predovšetkým zápisnice z pojednávania z 10. júna 2021, keď bol vykonaný výsluch oboch znalcov, prichádza do úvahy tvrdenie, že ide o vysokú mieru skutkovej náročnosti. V danej veci totiž oprávnenosť žalobou uplatnených nárokov bola posúdená každým zo znalcov zjavne odlišne. Náročnosť dokazovania vyplýva aj zo samotných návrhov strán sporu, ktoré sa priebežne dopĺňajú a z ktorých vyplýva, že rozhodné skutočnosti pre znalecké skúmanie nie sú stranami sporu stále ustálené.

15. V správaní sťažovateľky ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by prispeli k celkovej dĺžke konania. Sťažovateľka v konaní pred okresným súdom vystupuje ako žalobkyňa, a preto je nepochybné, že výsledok sporu je pre ňu významný. Avšak už uvedená skutková náročnosť sporu pravdepodobne viedla sťažovateľku k tomu, že dvakrát požiadala o odročenie pojednávania s cieľom doplnenia dokazovania (pojednávania nariadené na 9. november 2021 a 7. apríl 2022, pozn.).

16. Pokiaľ ide o postup okresného súdu po právoplatnosti skoršieho nálezu, konal okresný súd v zásade plynulo. V jeho postupe ústavný súd však zistil jedno obdobie dlhšej nečinnosti, a to v období od 17. mája 2022 do apríla 2023, keď nevykonával úkony smerujúce k rozhodnutiu veci. V priebehu tohto obdobia došlo aj k zmene zákonného sudcu. Ústavný súd nespochybňuje, že okresný súd mohol (a mal) v priebehu napadnutého konania postupovať efektívnejšie a vyhnúť sa uvedenému obdobiu nečinnosti. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na vlastnú judikatúru, z ktorej vyplýva, že nie každý prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. III. ÚS 59/05, IV. ÚS 221/05, I. ÚS 550/2020, II. ÚS 246/2022). Ústavný súd tiež akcentuje, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01, IV. ÚS 513/2020). Pokiaľ sťažovateľka namietala, že okresný súd určil neprimeranú lehotu na vyhotovenie znaleckého posudku pre znalecký ústav, z obsahu spisu okresného súdu vyplýva, že približne rovnako dlhá lehota bola týmto znaleckým ústavom navrhovaná ako potrebná pre znalecké skúmanie a posúdenie otázok predložených okresným súdom a stranami sporu.

17. Všetky uvedené okolnosti viedli ústavný súd k záveru, že zo strany okresného súdu nedošlo v období po právoplatnosti skoršieho nálezu k takému zásahu do označených práv sťažovateľky, ktorý by dosahoval ústavne relevantnú intenzitu a ktorý by umožňoval po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie dospieť k záveru o porušení základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prípadne práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde aj ako zjavne neopodstatnenú.

18. Nad rámec uvedeného ústavný súd uvádza, že pri posudzovaní veci prihliadol na celkovú dobu konania (vrátane obdobia pred skorším nálezom). Pre okresný súd však stále platí príkaz ústavného súdu stanovený skorším nálezom, aby konal v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Tiež pripomína, že v minulosti v iných veciach iných sťažovateľov už uviedol, že zmyslom ústavnoprávnej ochrany v obdobných prípadoch, v ktorých už bolo deklarované porušenie referenčných noriem vo vzťahu k včasnosti ochrany jednotlivca a bol nariadený príkaz konať, v zásade nie je produkovať ďalšie nálezy. Nové konanie pred ústavným súdom podľa referenčných noriem musí zohľadňovať už poskytnutú ochranu skorším nálezom a koncentrovať posúdenie intenzity zásahu do práv sťažovateľa na obdobie po takomto náleze (III. ÚS 54/2022, II. ÚS 191/2022).

19. Z dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia označených práv.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. júna 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu